

При цьому, у текстах з соціології переважають монофункціональні одиниці (70%), тоді як у текстах з медицини абсолютна більшість (93,5%) зафіксованих термінів є поліфункціональними, а кількість поліфункціональних одиниць, реалізованих у текстах з економіки складає 100%.

Основними способами перекладу однокомпонентних термінів є пошук словникового або варіантного відповідника; ці способи використані більш ніж для половини соціологічних термінів, реалізованих у тексті з медицини (56%), наприклад: *adolescent* – *підліток*; *family* – *сім'я*, біля половини тих, що наявні у тексті з економіки (48,5%): *consumer* – *споживач*; *citizen* – *громадянин* і лише чверті (25%) термінів у тексті з соціології: *sociology* – *соціологія*; *life* – *життя*. Двох-, трьох – та багатокомпонентні соціологічні терміни були перекладені за допомогою калькування без трансформацій та з трансформаціями. Найбільшу питому вагу цей спосіб має у тексті з соціології, де він був застосований до перекладу більшості термінів (75%), наприклад: *social cycle theory* – *теорія соціального циклу*, за переваги калькування без трансформацій (70%): *academic sociology* – *академічна соціологія*. У текстах з медицини та економіки цей спосіб мав значно меншу питому вагу: за його допомогою було перекладено 44% та 50% термінів відповідно, причому наявність/відсутність трансформацій розподілилися приблизно порівну (20% – 24% та 26% – 24% відповідно).

Таким чином, варіювання структурних та змістово-функціональних характеристик соціологічних термінів у текстах з різних наукових дисциплін корелює з відмінностями їх перекладу, що засвідчує пріоритет сфери комунікації в актуалізації та англо-українському перекладі досліджених одиниць.

Науковий керівник: Хайдарі Н.І.,
викладач

УДК 81'255.4:82-193 (043.2)

Чубенко Б.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛІРИКИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ А. АХМАТОВОЇ «ТРИ ОСЕНИ»)

Поетичний твір – складна багаторівнева система концептів, засобів вираження та стилістичних прийомів. З метою досягнення прагматичної інтенції автора перекладач повинен не лише знаходити відповідники цих елементів у цільовій мові, а й відтворювати динамічну систему їх взаємозв'язків, зберігаючи цілісність і гармонійність твору.

Таким чином, у галузі поетичного перекладу, як і художнього перекладу загалом, важливого значення набуває принцип екологічності. Екологічний

переклад – новітній напрям, що становить своєрідний синтез декількох дисциплін, зокрема лінгвістики, перекладознавства та екології.

З позицій екологічності система поетичного твору складається з низки взаємопов'язаних екоконцептів – багатовимірних одиниць мислення, що мають різні форми мовного вираження, базуються на гетерогенних екосмислах та містять емоційно-особистісні, природні та культурні елементи [1, с. 93].

Зважаючи на домінуючу складову, К.М. Пилаєва виокремлює природні, культурні та емоційно-особистісні типи екоконцептів [1, с. 94].

У свою чергу, поєднання екоконцептів твору формує екосмисл – загальний взаємозв'язок явищ, представлених як мовні одиниці різних рівнів. Залежно від рівня гармонійності тексту перекладу розрізняють втрату, послаблення, збереження та прирощення екосмислів [1, с. 95].

Провідним у поезії А. Ахматової є природний екоконцепт «осінь», що символізує мудрість, спокій, завершення. Оскільки екоконцепт є загальносвітовим і має прямий відповідник, під час перекладу спостерігаємо збереження екосмислу: “*Drei **Herbste***”.

Культурний екоконцепт «гаємниця» («*И тайны в зиме не найду*»), який надає певного сакрального відтінку значення, замінено на екоконцепт «загадка», у той час як екоконцепти «пошук» та «помилка» вилучено взагалі, тому відбувається послаблення екосмислу: «*И тайны в зиме не найду*» – “*Kein Rätsel der Winter mir gib*” [2].

Екоконцепт «безлад» відображений у перекладі за допомогою екоконцепту “*Gleiten*”, що має значення «зрушення», «ковзання»; екоконцепт «спротив» («*вчерашнему лету **назло***») замінюється екоконцептом «знущання» (“*Als **höhne** den Sommer er nur*”), який має інше семантичне значення, отже, екосмисл послаблюється.

Яскравий авторський епітет «ладанно-сладок», що відображає екоконцепт «духмяність», переданий за допомогою прямого відповідника; окрім того, уведено додатковий екоконцепт «природа», присутній у оригіналі імпліцитно, завдяки чому відбувається прирощення екосмислу перекладу: “*Und **weihrauch**süß zieht der Rauch durch die Weiten, und hell ist und bunt **die Natur***” [2].

Культурний екоконцепт «танець» конкретизується завдяки екоконцепту «хоровод», що надає перекладу динамізму і прирощує екосмисл: “*In lichthem Gewand sind beim **Festreigen** wieder, als erste die Birken zu schaun*”.

Емоційно-особистісний екоконцепт «совість» відтворено в перекладі шляхом екоконцепту «правда», унаслідок чого екосмисл втрачено: “*Kommt streng wie **die Wahrheit** der zweite gezogen*”.

Екоконцепт «затишок» замінено на «захищеність», «безбарвність» («*Все кажутся сразу **бледнее** и старше*») не зберігся: “*Gealtert scheint jeder. Zum Raub ist gefallen des Sommers **Geborgenheit** dort*” [2].

Переклад останньої строфи містить додаткові екоконцепти «сонце» та «стіна», які відсутні в екоконцептосфері оригіналу як експліцитно, так і імпліцитно: “*Kühl liegt im Wallen*”, “*wo Sonne sonst loht*”.

Віршовий розмір вірша – чотиристопний амфібрахій (у парних рядках – двостопний), характерне римування (поєднання перехресного та кільцевого типу), чергування чоловічої та жіночої рими збережено.

Отже, для гармонійного перекладу тексту оригіналу слід надавати значної уваги цілісності твору як системи, запобігати послабленню чи втраті екосмислів, використовуючи додаткові стилістичні прийоми чи виражальні засоби і за необхідності – додаткові екоконцепти.

Список літератури

1. Пылаева Е.М. Актуализация ключевых концептов текста перевода: эколингвистический подход: дис. на соиск. уч. степ. канд. филол. наук: спец. 10.02.20 / Екатерина Михайловна Пылаева. – Пермь, 2015. – 215 с.

2. Три осени. – Drei Herbste [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ocls.kyivlibs.org.ua/ahmatova/perekladi_1/ahmatova_rus_nim/027.htm

*Науковий керівник: Сабітова А.П.,
викладач*

УДК 811.112.2'373.7 (043.2)

Шевченко А.Т.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ (на матеріалі творів Е.М. Ремарка «На західному фронті без змін», «Час жити й час помирати»)

Переклад фразеологізмів – одне з найважчих завдань для перекладачів. На нинішньому етапі розвитку сучасного перекладознавства проблеми перекладу фразеологічних одиниць все ще залишаються актуальними, незважаючи на те, що існує велика кількість матеріалів стосовно труднощів та способів перекладу німецьких фразеологізмів.

Саме слово фразеологія є грецького походження і в перекладі одначає: “phrasis” – вислів, “logus” – вчення, тобто це розділ мовознавства, що займається вивченням стійких словосполучень у мові. Фразеологія як лінгвістична дисципліна займається вивченням фразеологічного фонду тієї чи іншої мови [1, с. 72].

Аналізуючи рівні мови, варто зауважити, що рівень фразеології є найближчим до мови та культури, так як фразеологізми відображають сприйняття та усвідомлення світу певним народом. Таким чином, неможливо перекласти точно фразеологічні одиниці однієї мови іншою [2, с. 13].